

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1131
Toplantı Tarihi/Sayısı : 11.1.2024/37
Karar Numarası : 2024/12
Başvuran : B. C.
Başvuran Vekili : -
Adres : Çorum L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Kurum/Kişi : Çorum L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın dilekçelerine yanıt verilmediği, Kurum Müdürü ve İkinci Müdür tarafından psikolojik baskıya uğradığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kurum İdaresine yazdığı ceza infaz kurumları arası telefon görüşmesi yapma ve diş hekimine muayene olma talebini içeren dilekçelerinin yanıtı bırakıldığı,

b. Kurum Müdürlerinin kendisine psikolojik baskı yaptığını ve bu sebeple psikolojisinin bozulduğunu, daha kötü şartlardaki başka bir ceza infaz kurumuna nakil ile tehdit edildiğini iddia etmiştir.

3. Muhatap Çorum L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın benzer şikayetlerle; Adalet Bakanlığına, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Personel Daire Başkanlığına ve Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezine de dilekçe yazdığı,

b. Gaziantep L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan M. Ç. ile ceza infaz kurumları arası telefon görüşmesi talebinde bulunduğu, Gaziantep L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun 28/3/2023 tarihli yazısı ile M. Ç. ile akrabalık bağının tespit edilemediği gerekçesi ile Gaziantep L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu tarafından telefon görüşmesinin yaptırılmadığı ancak Şanlıurfa 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan yakını C. C. ile telefon görüşmesi yaptığı,

c. Kurum dış hekimine muayene olmak istediğine ilişkin herhangi bir başvurusuna rastlanılmadığı,

ç. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kayıtları incelemesine göre; 1/3/2023, 6/3/2023, 22/3/2023, 12/4/2023 tarihli dilekçelerine istinaden Kurum İkinci Müdürü ile görüşme yaptığı, 6/3/2023 tarihli dilekçesine istinaden Kurum psikoloğu ile görüşürüldüğü,

d. Başvuranın diploma talebiyle ilgili olarak Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 18/5/2023 tarihli yazısı ile Şanlıurfa İli ve ilçelerine bağlı okullarda yapılan arşiv araştırmasında konuya ilişkin herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanılmadığı belirtilmiştir.

4. Başvuran Kurumumuza yazılı görüş sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinde yer alan düzenleme şu şekildedir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz..."

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesi şu şekildedir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ..., yönlerinden incelenir. "

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Başvuran, Çorum L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yazdığı dilekçelere yanıt verilmediğini iddia etmiştir. Muhatap Kurum tarafından gönderilen cevabi yazı ve ekler birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın dış hekimliğine muayene olmak istediğine dair herhangi bir dilekçe kaydının UYAP sisteminde olmadığı belirtilmiş olup başvuranın 1/3/2023, 6/3/2023, 22/3/2023, 12/4/2023 tarihli dilekçelerine istinaden Kurum İkinci Müdürü ile görüşme yaptığı, 6/3/2023 tarihli dilekçesine istinaden Kurum psikoloğu ile görüşüldüğü, Gaziantep L Tipi

Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun 28/3/2023 tarihli yazısı ile “M. Ç. ile akrabalık bağının tespit edilemediği” gerekçesi ile başvuranın kurumlar arası telefonla görüşme talebinin yerine getirilemediği, Şanlıurfa 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan yakını C. C. ile kurumları arası telefon görüşmesi yaptığı tespit edilmiştir. Ayrıca, başvuranın diploma talebine ilişkin dilekçesi doğrultusunda Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğünün, Şanlıurfa ili ve ilçelerine bağlı okullarda yapılan arşiv araştırmasında herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanılmadığına dair 18/5/2023 tarihli yazısı da Kurumumuza iletilmiştir. Yapılan açıklamalar doğrultusunda, başvuranın dilekçelerine cevap verildiği ve dilekçelerinin yetkili mercilere iletiği anlaşılmış olup başvuranın açıkça dayanaktan yoksun iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

12. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi, yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam, tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumundaki yaşam; mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz kurumu görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi [CPT], 2. Genel Rapor [Inf (92) 3], Hapsedilme, para. 44).

13. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Sözleşme'nin 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmemekte ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [AİHM], Selmouni/Fransa [BD], B. No: 25803/94, 28/7/1999, para.95; Assenov ve diğerleri/Bulgaristan, B. No: 24760/94, 28/10/1998, para.93).

14. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular da açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. Anayasa Mahkemesi (AYM), ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvurucular tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, Muhittin Kaya, B. No: 2013/1213, 4/12/2013, para. 32).

15. Başvuran, Çorum L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürü ve İkinci Müdürü tarafından psikolojik baskıya maruz kaldığını ve haksızlıklara tepki verdiği daha kötü şartlardaki başka bir ceza infaz kurumuna gönderilmekle tehdit edildiğini iddia etmiş ancak söz konusu muamelenin ne zaman, nasıl, ne kadar süre ile uygulandığına ilişkin ayrıntılara değinmemiştir. Başvuranın 1/3/2023, 6/3/2023, 22/3/2023, 12/4/2023 tarihli dilekçeleri incelendiğinde; başvuranın İkinci Kurum Müdürüyle görüşebildiği ve taleplerini ilettiği anlaşılmıştır. Kurum müdürleri tarafından psikolojik baskıya uğradığını iddia eden başvuranın, sık sık Kurum Müdürüyle görüşme talep etmesi ve bu taleplerin kabul edilmesi başvuranın iddiasının çelişkili ve soyut olduğunu gösterir niteliktedir. Dolayısıyla başvuranın mezkur iddialarının soyut iddialardan öteye geçmediği ve somut fiillerin tasvirini içermediği anlaşıldığından kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

11/01/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye